

UTL

ÚTLENDINGASTOFNUN
DIRECTORATE OF IMMIGRATION

Allsherjar- og menntamálanefnd
Sent rafrænt í gegnum umsagnavef Alþingis

Kópavogi, 8. október 2026
Málsnúmer Útlendingastofnunar: 2026090021

Efni: Umsögn Útlendingastofnunar við 97. mál á 158. Löggjafarþingi - frumvarp til laga um breytingu á lögum um útlendinga, nr. 80/2016 (tímabundin vernd vegna fjöldaflótt)

Útlendingastofnun hefur farið yfir frumvarp til laga um breytingar á lögum um útlendinga, nr. 80/2016 (tímabundin vernd vegna fjöldaflótt) og vill koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum.

Af frumvarpinu má ráða að breytingarnar sem gerðar verða á 4. mgr. 44. gr. laganna eru þær að tíminn sem leggja má umsókn um alþjóðlega vernd til hliðar verði sex ár í stað fimm ára. Er það gert í samræmi við ákvörðun Evrópusambandsins sem lýst er í greinargerð með frumvarpinu. Útlendingastofnun styður þær breytingar en vill benda á að af þessu ákvæði leiðir að Útlendingastofnun ber skylda eftir uppgefið tímamark að tilkynna umsækjanda að umsókn hans um alþjóðlega vernd einungis tekin til meðferðar ef hann láti í ljós ótvíræða ósk um það. Það er hætt við að flestir myndu kjósa þetta og Útlendingastofnun þyrfti þá í kjölfarið að taka umsóknir þeirra rúmlega sex þúsund Úkraínubúa sem nú þegar eru hér á landi til efnismeðferðar og skera úr um það hvort hver og einn ætti rétt á alþjóðlegri vernd. Í greinargerð með frumvarpinu kemur einnig fram að markmiðið með frumvarpinu sé að m.a. að auðvelda einstaklingum sem hafa fest rætur í ríkjum Evrópu, tekið þátt í atvinnulífi, stundað nám eða tekið með öðrum hætti þátt í samfélaginu að geta sótt um hefðbundið dvalarleyfi í stað þess að dvelja hér á grundvelli bráðabirgðaverndarúrræðis. Útlendingastofnun tekur undir þetta og styður þetta markmið, en það er ljóst að þetta kemur til með að valda miklu álagi á stofnunina og hætt við að það taki langan tíma að vinna úr þeim hala, en álag á bæði verndar – og leyfasvið stofnunarinnar er nú þegar mikið. Útlendingastofnun óskar því eftir að fundin verði leið til þess að mæta þessari áskorun, til dæmis með auknu fjármagni til stofnunarinnar eða annarri lausn sem talin verður nýtast vel. Með framlengingu úrræðisins í sex ár, í samræmi við framkvæmd Evrópusambandsins, er þó vissulega verið að fresta þessu vandamáli, en stofnunin telur þó rétt að benda á yfirvofandi aukna álag, sem mögulega væri hægt að minnka eða koma í veg fyrir.

Þá er fjallað um í greinargerðinni með frumvarpinu að hinn 30. júlí 2026 hafi ráð Evrópusambandsins samþykkt framkvæmdarákvörðun (ESB) 2026/1912 um framlengingu tímabundinnar verndar sem komið var á með framkvæmdarákvörðun 2022/382. Tímabundin vernd skv. 1. gr. ákvörðunarinnar var framlengd um eitt ár, eða til 4. mars 2028, og skal tímabundin vernd skv. 2. gr. ákvörðunarinnar aðeins veitt þeim sem fullnægja herskyldum sínum í Úkraínu og leggja fram sönnun þess efnis. Sú regla tekur ekki til þeirra sem nutu tímabundinnar verndar í viðkomandi aðildarríki fyrir, þ.e. 30. júlí 2026.

Í ákvörðuninni sjálfri er þó miðað við 4. ágúst 2026, en ekki 30. júlí 2026. Þó ekki séu miklar líkur á því að þetta hafi áhrif er það mat Útlendingastofnunar að betra sé að miða við nákvæmlega sama tímamark og önnur Evrópuríki.

UTL

ÚTLENDINGASTOFNUN
DIRECTORATE OF IMMIGRATION

Að örðu leyti hefur stofnunin ekki frekari athugasemdir við frumvarpið og telur breytingarnar til hins betra.

Útlendingastofnun er auðfús til frekari útskýringa og samráðs varðandi frumvarp þetta, sé þess óskað.

Virðingarfyllst,
f.h. Útlendingstofnunar

Anna Lís Ingólfssdóttir
Lögfræðingur á skrifstofu forstjóra